

BESLUIT WET NATUURBESCHERMING VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN
GELDERLAND

Wet natuurbescherming hoofdstuk 3, ontheffing soorten

Datum besluit : 2 juli 2018
Onderwerp : Wet natuurbescherming – 2015-001794 -Provincie Gelderland
Activiteit : Beheer en schadebestrijding van vossen
Verlenen / weigeren : gedeeltelijk verlenen, gedeeltelijk weigeren en gedeeltelijk intrekken ontheffing
Aanvrager : Faunabeheereenheid Gelderland
Zaaknummer : 2015-001794

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Stichting Faunabeheereenheid Gelderland (hierna te noemen de FBE) van 23 mei 2017, om een wijziging van de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet, nu Wet natuurbescherming (hierna de Wnb).

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 23 mei 2017 ontvingen wij een aanvraag van de FBE voor een wijziging van de ontheffing in het kader van Flora en faunawet, nu hoofdstuk 3, van de Wnb op grond van artikel 3.10 lid 2c (paragraaf 3.3 beschermingsregime anders soorten) voor het doden van Vossen (*Vulpes vulpes*) na zonsondergang en voor zonsopkomst met niet toegestane middelen. De wijziging betreft verruiming van de afschotperiode en het verruimen van het werkgebied.

De ontheffing (documentnummer 02212546) is verleend voor de verboden die gelden ten aanzien van het gebruik van het geweer artikel 3.13 lid 4 en 3.16 lid 1a (Besluit natuurbescherming Titel 3.3 middelen voor het vangen en doden van dieren, paragraaf 3.3.3. Regels inzake het gebruik van het geweer):

- bij kippenhouderijbedrijven met vrije uitloop,
  - ter voorkoming van predatie weidevogels in weidevogelgebieden,
  - ter voorkoming van predatie Korhoenders in Nationaal park Hoge Veluwe,
- op grond van het in de wet genoemde belang:

ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden (artikel 3.10c Wnb).

De ontheffing geldt voor het gebruik van het geweer overdag en van zonsondergang tot zonsopgang met restlichtversterker, kunstlicht en geluiddemper.

De aangevraagde **wijziging** bestaat uit verruiming van bestrijding van vossen **ter voorkoming van predatie weidevogels in weidevogelgebieden** door:

- Verruimen van de **afschotperiode** naar **1 december – 15 juli** (i.p.v. 1 februari – 1 juli)
  - Vergroten van de **bufferzone** rondom weidevogelgebieden naar **5 km** (i.p.v. 2 km)
- Ook wordt een redactionele wijziging van de voorschriften voorgesteld.

De aanvraag voor wijziging maakt deel uit van deze ontheffing.

Jaarlijks dient de FBE een verslag in over de wijze waarop van de ontheffing gebruikt is gemaakt. Dit maakt deel uit van de jaarrapportage over het gebruik van de ontheffing conform artikel 3.12, lid 8 van de Wet natuurbescherming. Uit de rapportage blijkt dat de inzet van de ontheffing naar ruimte en tijd beperkt zijn. Te beperkt om voldoende schade te kunnen voorkomen aan weidevogels. Daarom wordt in de rapportage 1-11—2015 tot 1-11-2016 aanbevolen een verruiming van de ontheffing aan te vragen.

25 juli 2017 is het project voor herintroductie en bescherming van Korhoenders in Nationaal Park Hoge Veluwe gestopt.

In Gelderland blijkt dat ondanks alle inspanningen de stand van akker- en weidevogels steeds verder terugloopt. Om het tij te keren voor akker- en weidevogels is er aanvullende actie nodig. Dat vonden ook de Provinciale Staten in Gelderland, die met overgrote meerderheid een motie met deze strekking hebben aangenomen in december 2015. Dit geeft aanleiding om in dit besluit de mogelijkheid te creëren voor toevoeging van een weidevogelgebied ook wanneer deze nog niet in de omgevingsvisie is vastgelegd.

Deze ontheffing mag niet gebruikt worden in de Vogelrichtlijngebieden (Natura2000) in de periode 1 oktober tot 1 april uitgezonderd Natura 2000 gebied Veluwe.

Het ontwerpbesluit heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Er is een zienswijze ingekomen als reactie op de terinzagelegging van het ontwerpbesluit. Wij hebben ons besluit aangepast n.a.v. deze zienswijze.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBER BESLOTEN

gelet op het artikel 3.10c en 3.12

ONTHEFFING IN TE TREKKEN

van stichting Faunabeheereenheid Gelderland

voor de verbodsbepalingen het doden van vossen

- ter voorkoming van predatie Korhoenders in Nationaal park Hoge Veluwe,

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan stichting Faunabeheereenheid Gelderland

voor de verbodsbepalingen het doden van vossen ter voorkoming van predatie weidevogels in weidevogelgebieden:

- in een bufferzone rondom weidevogelgebieden van 5 km;

en voor het gebruik van het geweer overdag en van zonsondergang tot zonsopgang al dan niet met:

- restlichtversterker;
- kunstlicht
- geluiddemper

ONTHEFFING IN TE WEIGEREN

aan stichting Faunabeheereenheid Gelderland

voor de verbodsbepalingen het doden van vossen

- voor een afschotperiode van 1 december – 15 juli;

Algemene voorschriften (A t/m E) bij ontheffingen aan de Faunabeheereenheid Gelderland (documentnummer 02792206) zijn onderdeel van dit besluit en ook te raadplegen op de site www.faunabeheereenheid.nl/gelderland

Soortspecifieke voorschriften bij ontheffing Vos aan faunabeheereenheid Gelderland

Vastgesteld bij besluit d.d. 13 oktober 2015 zaaknr. 2015-001794 expireert 13 oktober 2020. Gewijzigd *bij besluit d.d. 2 juli 2018. De algemene voorschriften en de annex begrippenlijst (documentnummer 02792206) zijn van toepassing.*

F PERIODE

- 1 Afschot is jaarrond toegestaan van zonsondergang tot zonsopgang ter voorkoming en beperking van schade aan vee te weten bedrijfsmatig gehouden kippen met vrije uitloop.
- 2 Afschot is toegestaan van zonsondergang tot zonsopgang ter voorkoming en beperking van schade aan fauna van 1 februari tot 1 juli voor weidevogels.

G GEBIED

- 1 Voor schadebestrijding is het gebied beperkt tot:
  - a. kippenhouderijbedrijven met vrije uitloop en in een bufferzone van ten hoogste 2 km daaromheen;
  - b. in de Omgevingsvisie van de provincie Gelderland aangewezen weidevogelgebieden en in een bufferzone van ten hoogste 5 km daaromheen.
- 2 Van de in artikel 1a genoemde straal van 2 kilometer kan ter beoordeling van de FBE worden afgeweken indien dit wenselijk is om aan te sluiten op landschappelijke kenmerken tot maximaal 2,2 kilometer ten opzichte van de grens van het kippenhouderijbedrijf met vrije uitloop.
- 3 Veranderingen door beëindiging, danwel vestiging van nieuwe kippenhouderijbedrijven met vrije uitloop mogen door de FBE worden toegepast. Zij stelt de provincie tenminste 5 dagen voorafgaand aan het gewijzigd gebruik op de hoogte. Deze kennisgeving bevat tenminste:
  - wat wordt toegevoegd, danwel geschrapt;
  - welk bedrijf of weidevogelgebied en welke WBE ('s) het betreft;
  - wat de reden is van de wijziging;
  - een beschrijving van de schade en de reeds getroffen preventieve maatregelen;
  - een nieuwe kaart met de aangegeven wijziging(en).
- 4 Veranderingen in aangewezen weidevogelgebieden mogen door de FBE worden toegepast voor zover in overeenstemming met het vigerende Omgevingsvisie.
- 5 In uitzondering op voorschrift G4 mag de FBE weidevogelgebieden welke nog in procedure zijn voor vaststelling in de Omgevingsvisie toevoegen met instemming van de provincie.
- 6 De FBE stelt kaarten op waarop de betrokken gebieden zoals genoemd bij G1a en G1b inclusief bufferzone helder worden weergegeven. De FBE beheert deze kaarten.

H MIDDELEN EN GEBRUIK

1. Gebruik van het geweer is toegestaan, overdag en van zonsondergang tot zonsopgang al dan niet met:
  - a. restlichtversterker;
  - b. kunstlicht voor het toegestane afschot onder F periode;
  - c. geluiddemper mits dit ook is toegestaan op grond van de Wet Wapens en Munitie.

2. Elk gebruik van de ontheffing met meevoeren van een geweer in de periode van een uur na zonsondergang tot een uur voor zonsopgang dient vooraf per jachtveld bij de regionale meldkamer van de politie te worden gemeld.

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG

De beoordeling heeft plaatsgevonden in het besluit voor de vigerende ontheffing en betreft in dit besluit alleen de gevraagd verruiming, het wijzigen van gebieden op basis van de Omgevingsvisie en de ontwikkelingen op gebied van Korhoenderbescherming.

Aanleiding

Vossen mogen volgens de landelijke vrijstelling jaarrond verontrust, gevangen en gedood worden om schade aan in het wild levende fauna en vee te voorkomen. Deze bestrijding mag met de volgens de Wnb toegestane middelen, d.w.z. overdag.

Ondanks deze vrijstelling lukte het niet om voldoende schade aan pluimvee en weidevogels te voorkomen en is de Vos ook een predator van de Korhoenders in Nationaal Park Hoge Veluwe. Op basis van een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd faunabeheerplan is een ontheffing verleend voor nachtelijke bestrijding van vossen:

- bij kippenhouderijbedrijven met vrije uitloop,
- ter voorkoming van predatie weidevogels in weidevogelgebieden,
- ter voorkoming van predatie Korhoenders in Nationaal park Hoge Veluwe,

De ontheffing geldt voor het gebruik van het geweer overdag en van zonsondergang tot zonsopgang met restlichtversterker, kunstlicht en geluiddemper.

Faunabeheerplan vos 2015-2020

De beoordeling van het Faunabeheerplan vos heeft in de vigerende ontheffing plaatsgevonden. In de aanvraag voor wijziging van deze ontheffing wordt verwezen naar het Faunabeheerplan voor de onderbouwing voor verruiming van afschot en werkgebieden.

In dit faunabeheerplan wordt onderbouwd dat het territorium van een vos in open landelijke gebieden veel groter kan zijn. Ook wordt gepleit voor een ruime periode omdat deze al beperkt wordt door de mogelijkheden in de Vogelrichtlijngebieden en voor het overige gelijkloopt met de periode dat de jongen van de vos opgroeien. Men wil de stand vóór het weidevogelseizoen al omlaag brengen. Bovendien brengen moervossen vanaf eind maart hun jongen op waardoor vanaf dan terughoudend wordt omgegaan met afschot.

Gevraagd wordt de afschotperiode naar 1 december – 15 juli te verruimen (i.p.v. 1 februari – 1 juli). En de bufferzone rondom weidevogelgebieden naar 5 km (i.p.v. 2 km) te vergroten.

Uitspraak rechtbank Leeuwarden 2010 en rechtbank Overijssel 2016

De FBE verwijst voor onderbouwing naar twee uitspraken van de Rechtbank.

De uitspraak van de rechtbank Leeuwarden omvat het instandhouden van de noodzaak voor nachtelijke bejaging van de vossen in het belang van weidevogelbescherming. Ook acht de rechtbank het voldoende bewezen dat er geen alternatieven voorhanden zijn om deze schade te voorkomen en dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. De rechtbank acht niet bewezen dat er noodzaak is voor het jaarrond gebruiken van deze ontheffing.

De uitspraak van Rechtbank Overijssel omvat het instandhouden van de voorgestelde bufferzone van 5 km rondom weidevogel- en korhoendergebieden als werkgebied voor vossenbestrijding.

Beperking door Vogelrichtlijngebieden

De weidevogelgebieden liggen vaak gedeeltelijk in Vogelrichtlijngebieden (Natura 2000). De FBE heeft geen vergunning om in de voor de doelsoorten gevoelige periode schade te mogen bestrijden. Dat betekent dat deze ontheffing niet gebruikt mag worden in de periode 1 oktober tot 1 april.

Project Korhoenders Nationaal Park Hoge Veluwe

25 juli 2017 is het project voor herintroductie en bescherming van korhoender in Nationaal Park Hoge Veluwe gestopt. Het project heeft na jarenlange intensieve inzet niet tot een stabiele populatie van Korhoenders geleid. Bestrijding van vossen om predatie van korhoenders te voorkomen is niet meer aan de orde.

Predatiebeheer in nieuwe gebieden

In Gelderland blijkt dat ondanks alle inspanningen de stand van akker- en weidevogels steeds verder terugloopt. Om het tij te keren voor akker- en weidevogels is er aanvullende actie nodig. Provinciale Staten in Gelderland hebben met overgrote meerderheid een motie met deze strekking aangenomen in december 2015.

Op 22 april 2016 vond de Gelderse Akker- en Weidevogeldag plaats. Als vervolg hierop hebben de betrokken Gelderse partijen (de Gelderse Natuur en Milieufederatie, LTO-Noord Gelderland, Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Vogelbescherming Nederland en de drie Gelderse Agrarische Collectieven) een initiatiefgroep gevormd die in overleg met de provincie een actieplan heeft uitgewerkt gericht op concrete maatregelen in het veld, kennisontwikkeling en verankering in lokale organisaties en in beleid.

In dit actieplan is ook een onderdeel over kritische weidevogels opgenomen. De conclusie is dat Gelderland extra kans kan bieden voor wulp, tureluur en grutto, op percelen waar deze soorten in bovengemiddelde dichtheden voorkomen en waarop nog geen beheersovereenkomst rust. Deze gebieden zijn samen met de collectieven op kaart gezet als leefgebied 'open grasland nat' waardoor er specifieke maatregelen kunnen worden afgesloten ten behoeve van de kritische weidevogels, grutto en tureluur. Deze nieuwe gebieden worden op termijn opgenomen in de omgevingsvisie kaart Functiegebieden weidevogels. De procedure is daarvoor opgestart.

Deze kaart is ook toetsingskader voor de FBE bij het verlenen van ontheffing voor predatiebestrijding van vos met behulp van een lichtbak. De beheermaatregelen in deze nieuwe gebieden worden al in het beheerjaar 2018 genomen. De procedure van het aanpassen van de Omgevingsvisie kent een lange doorlooptijd. Vaststelling wordt verwacht in december 2018. Waardoor de beheermaatregelen die genomen worden ten behoeve van de kritische weidevogels in voorjaar 2018 niet via ondersteunende predatiebestrijding kan worden uitgevoerd. Dat is geen effectief gebruik van de middelen voor agrarisch natuurbeheer.

In dit besluit wordt daarom middels een extra voorschrift mogelijk gemaakt predatie door vossen te bestrijden in de nieuwe gebieden, vooruitlopend op de vaststelling van de aangepaste functiekaart weidevogels in de omgevingsvisie.

Andere bevredigende oplossing

Er is bij bestaande ontheffing voldoende aangetoond dat er geen afdoende alternatieve maatregelen bestaan. De uitspraken van de rechtbanken onderbouwen deze argumenten.

Gunstige staat van instandhouding

Er is geen afname in de populatie van vossen waargenomen. Ook niet sinds de soort op de landelijke verijstingslijst staat. De gunstige staat van instandhouding van de vos is niet in het geding. De uitspraken van de rechtbanken onderbouwen deze argumenten.

Zienswijze

Wij hebben op het ontwerpbesluit 27 maart 2018 een zienswijze ontvangen van Fauna4life. De zienswijze komt kort samengevat neer op het volgende;

Een ontheffing voor bestrijden van vossen rondom weidevogelgebieden en bedrijven met vrije uitloopkippen is onwenselijk en niet effectief. Er zijn alternatieven om schade aan deze twee belangen te voorkomen.

Er wordt ernstig bezwaar gemaakt tegen het verruimen van de periode en bestrijdingsgebied omdat dit volgens Fauna4life helemaal geen effect heeft op de te behalen doelen. Er worden daarbij onderzoeken aangehaald die dit zouden ondersteunen.

Reactie op zienswijze

Wij hebben het ontwerpbesluit en de daarbij behorende onderbouwing nader bekeken; De weidevogelpopulaties in Nederland en Gelderland zijn in de afgelopen decennia sterk afgenomen. De laatste jaren wordt predatie van nesten en kuikens steeds vaker als oorzaak hiervoor genoemd. Populaties zijn zo kwetsbaar geworden dat ook natuurlijke predatie een probleem vormt voor de gunstige staat van instandhouding.

Tijdens onderzoek naar predatie bij weidevogels, dat in de periode 2002 – 2005 door SOVON en Alterra is uitgevoerd, zijn vooral vos, hermelijn, buizerd, blauwe reiger, en zwarte Kraai als predator van legsels en kuikens geconstateerd. Van de geïdentificeerde predatiegevallen is circa 90 % aan de genoemde soorten toegeschreven. De gevonden aantalsverhoudingen van weidevogelpredatoren zijn mogelijk niet representatief, maar geven wel een beeld van de ordegrrootte van het relatieve belang van de verschillende predatoren. Door jaarlijkse schommelingen van soorten en aantallen predatoren, door voedselspecialisatie van bepaalde individuele predatoren en door veranderingen in het voedselaanbod in een gebied, kunnen er jaarlijks grote verschillen in predatie en de rol van predatoren optreden (Teunissen et al, 2005.)

Het Gelderse Actieplan Akker- en weidevogels (2016, documentnummer 02867160) heeft ruimte gemaakt om een Gelders predatiebeheerplan (2018, documentnummer 02867167) op te stellen, met aandacht voor elk individueel weidevogelgebied. Dit omdat de actuele aandacht voor predatiebeheer erg hoog is en er behoefte is om lokaal in kaart te brengen waar de problemen qua predatiedruk liggen en wat de kansen zijn voor het nemen van preventieve maatregelen. Onder de maatregelen vallen:

- realiseren van voldoende kuikenland
- verbeteren van maaibeheer
- verhogen van waterpeil
- beperken van nestbezoeken
- beperken van plaatsen van markeringsstokken bij nesten

- verminderen van de toegankelijkheid van gebieden
- uitrasteren van (delen van) gebieden
- realiseren van grote gebieden
- verwijderen van potentiële nestbomen
- maaien rietzones en ruigtes
- opruimen takkenbossen, houtstapels en rommelbulten
- opruimen voedselbronnen buiten de broedtijd
- publiekscampagne honden en katten

Daarnaast is afschot of wegvangen van predatoren een aanvulling op bovenstaande maatregelen. Het doel van de ontheffing is om nachtelijk afschot van vossen mogelijk te maken precies daar waar het het meest effectief is voor weidevogelbescherming.

N.a.v. de zienswijze hebben wij opnieuw bekeken welk effecten verruiming van de afschot periode kunnen hebben. Ook hebben wij dit besproken met de betrokken partijen.

Uit onderzoek (J.L. Mulder <http://mulder-natuurlijk.nl/topics/vossenbeheer.html>) is gebleken dat de periode waarin afschot gepleegd wordt, bepalend is voor effectiviteit van dat afschot. Jonge vossen gaan in het najaar op zoek naar een eigen territorium. In het najaar en winter is er onder vossen een hoog natuurlijk sterftcijfer. Of een vos sterft door afschot of natuurlijke oorzaken is van weinig invloed op de populatiedichtheid. Een gedeelte van het bestrijdingsgebied ligt in Natura 2000. In de Vogelrichtlijngebieden (Natura2000) is het niet toegestaan om vossen te bestrijden in de periode 1 oktober tot 1 april uitgezonderd Natura 2000 gebied Veluwe. Dat beperkt het predatiebeheer. Om het afschot van vossen zo efficiënt en intensief mogelijk te maken heeft de FBE er voor gekozen om een verruiming van de periode van 1 december naar 15 juli aan te vragen. Volgens de FBE biedt de ontheffing niet voldoende mogelijkheden om de kans op predatie door vossen zo gering mogelijk te houden omdat er in de huidige afschotperiode te veel beperkingen zijn. De populatie vossen dient reeds voordat de kwetsbare periode aanbreekt op een laag niveau te worden gebracht.

Volgens het predatieplan heeft de volgende strategie de voorkeur:

- Gerichte bestrijding van vossen in de periode dat dit voor de weidevogels zinvol is, namelijk van medio januari tot juni;
- Schoontijd (periode waarin niet gejaagd wordt) voor de vos in de periode 1 juli tot medio januari. De vos is in deze periode niet schadelijk voor de weidevogels en kan wel een functie hebben als natuurlijke vijand van hermelijnen en andere kleine marterachtigen. Dit is gunstig voor de weidevogel;
- Geen afschot van zogende moervossen om onnodig lijden van jonge vossen te voorkomen;

In de zienswijze wordt ook ingegaan op de verruiming van de buffer van 2 km naar 5 km. Ter onderbouwing wordt verwezen naar een rapport ('Vossenbeheer voor hamsters, (hoe) heeft het gewerkt?' door J.L. Mulder. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden in een landschap anders van aard dan de hier betreffende weidevogelgebieden en omgeving. De actieradius van vossen varieert naar voedselaanbod en landschapstype. We verwijzen (nogmaals) naar de uitspraak van Rechtbank Overijssel (ECLI:NL:RBOVE:2016:956) voor het instandhouden van de van de 5 km zone. De rechtbank oordeelde dat afdoende gemotiveerd is dat de zone van 5 km rondom de weidevogelgebieden in verband met de actieradius van de vos nodig is om te kunnen leiden tot voldoende afname van de predatiedruk. Het rapport "Vossenbeheer voor

hamsters, (hoe) heeft het gewerkt?”, waar in het desbetreffende gebied een afschotzone van 1 km effectiever bleek te zijn dat een afschotzone van 1.5 km, impliceert niet dat de gehanteerde zone van 5 km niet effectief is.

Ook hier halen we het predatieplan aan waarbij voorkeur uitgaat naar:

- Hanteren van een bufferzone van 5 kilometer rondom de weidevogelgebieden, waar ook schadebestrijding van vossen kan plaatsvinden

Conclusie

Wij komen tot de conclusie dat verlenging van de afschotperiode geen toegevoegde waarde heeft i.h.k.v. weidevogelbescherming. Wij passen ons besluit hierop aan en zullen de vraag voor verruiming van de periode weigeren.

De gevraagde wijziging voor de uitbreiding van de zone van 2 naar 5 km kan worden verleend.

Bestrijding van vossen ter bescherming van Korhoenders is echter niet meer aan de orde. De ontheffing wordt op dit onderdeel ingetrokken en de voorschriften aangaande dit onderdeel komen te vervallen.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u er op dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

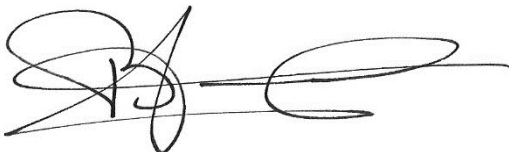
BEROEP

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na dagtekening van het besluit hiertegen beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Postbus 20019, 2500 EA 's-Gravenhage).

Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor het behandelen van het beroepschrift en voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de Raad van State, telefoonnummer (070) 426 44 26.

Namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Mr. H. Boerdam
Teammanager Vergunningverlening